

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

3 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

Diaconu Iurie
Catan Liliana
Guzun Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe

FALCAȘ Ivan XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 10.08.2018 – 30.11.2018;

Instanța de apel: 20.12.2018 – 20.02.2019;

Instanța de recurs: 27.05.2019 – 03.07.2019.

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătorei Drochia (sediul central) din 30 noiembrie 2018, adoptată în conformitate cu art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Falcaș I. a fost recunoscut vinovat și condamnat în temeiul art. 201¹ alin. (4) Cod penal la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Cererea acuzatorului de stat privind încasarea din contul lui Falcaș I. a cheltuielilor judiciare în mărime de 23958 lei, a fost respinsă, ca neîntemeiată.

2. Baza factologică reținută de prima instanță: *Falcaș I., la 13 iunie 2018, fiind în stare de ebrietate alcoolică, având scopul săvârșirii violenței în familie, cu vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății soldată cu decesul victimei, aproximativ pe la ora 01.00 aflându-se la domiciliul său în satul Sofia, r-nul Drochia, i-a aplicat multiple lovituri cu un baston din metal bunelului său Filip Al. XXXXX, cu care conviețuiau în aceeași gospodărie, în regiunea corpului, membrilor inferioare și posterioare.*

Conform raportului de expertiză judiciară nr.201818C0070 din 13 iunie 2018 decesul lui Filip Al. a survenit în urma vătămarilor corporale grave periculoase pentru viață în timpul primirii lor, sub formă de: multiple plăgi a membrilor posterioare și

inferioare cu scurgeri de sânge abundente externe, anemie totală a organelor interne, șoc hemoragie, care se confirmă prin datele necropsiei.

Având în vedere starea de fapt expusă supra, confirmată de probele administrate, instanța a reținut că, *în drept*, faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (4) Cod penal și anume *violența în familie, adică acțiunea sau inacțiunea intenționată, manifestată fizic sau verbal, comisă de un membru al familiei asupra unui alt membru al familiei, care au cauzat vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății soldată cu decesul victimei.*

În cadrul ședinței preliminare din 16 noiembrie 2018, inculpatul Falcaș I. a înaintat instanței cerere, întocmită de el personal, privind examinarea cauzei în procedură simplificată în conformitate cu prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală invocând că, recunoaște în totalitate faptele incriminate, este de acord cu calificarea, nu solicită administrarea de noi probe.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței de condamnare în termenul și modul prevăzut de art. 401-402 Cod de procedură penală, a fost contestată cu apeluri de către procuror și inculpat.

3.1. Procurorul a solicitat casarea parțială a sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, în partea soluționării chestiunii legate de încasarea cheltuielilor judiciare, cu dispunerea recuperării acestora din contul inculpatului.

În cererea de apel, partea acuzării a menționat că instanța de judecată just a stabilit circumstanțele cauzei, a dat o apreciere veridică probelor administrate pe parcursul urmăririi penale și în ședința de judecată, care a avut loc pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală art. 364¹ Cod de procedură penală, corect a calificat faptele incriminate lui Falcaș I. în baza art. 201¹ alin. (4) din Codul penal, însă neîntemeiat nu a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 23958 lei, pentru efectuarea expertizei judiciare, cu toate că în instanța de judecată au fost prezentate rapoartele de expertiză în vederea încasării cheltuielilor de judecată, astfel fiind ignorate prevederile art. 227 - 229 din Codul de procedură penală.

3.2. Inculpatul a solicitat remiterea cauzei în privința sa în instanța de fond pentru a fi conexată cu dosarul penal ce-i vizează pe medicii și dispeceratul de la serviciul „112”, care se află la IP Drochia și are legătură causală cu acest dosar. Totodată, inculpatul a solicitat să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă, cu executarea acesteia în penitenciar de tip semiînchis.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, apelurile declarate au fost respinse, ca nefondate, cu menținerea în vigoare a sentinței fără careva modificări.

5. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a menționat că, starea de fapt și de drept constatată de prima instanță concordă cu circumstanțele stabilite și probele administrate, relevate în cuprinsul sentinței. Concluzia primei instanțe privind calificarea infracțiunii este corectă, prin determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptelor prejudiciabile săvârșite de inculpat și semnele componenței de infracțiune prevăzute de art. 201¹ alin. (4) Cod penal.

Instanța a respins ca nefondate argumentele procurorului privind încasarea de la inculpatul Falcaș I. a cheltuielilor pentru efectuarea expertizei. Din conținutul apelului acuzării, acesta indică ca temei legal de încasare a cheltuielilor de judecată norma procesual-penală de la art. 227 - 229 Cod de procedură penală.

În același context instanța a menționat că, în temeiul art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală, expertiza judiciară se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sânt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii.

Normele procesuale sus-citate stabilesc cercul de persoane care au dreptul la compensarea cheltuielilor de judecată din care fac parte experții și specialiștii, însă dacă să analizăm materialele cauzei, instanța de apel nu a stabilit careva cheltuieli suportate de o astfel de categorie de persoane cum ar fi expertul sau specialistul în cadrul acestei cauze penale. Instanța de apel consideră, că nu este aplicabilă norma procesuală invocată în apel în scopul încasării cheltuielilor suportate pentru efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

Instanța de fond corect nu a încasat de la Falcaș I., în beneficiul statului, cheltuielile pentru efectuarea expertizei judiciare, deoarece aceste cheltuieli nu fac parte din categoria cheltuielilor de judecată care pot fi încasate de la inculpat. Respectiva concluzie se întemeiază și pe dispozițiile art. 143 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit căreia expertiza se dispune și se efectuează, pentru constatarea unor cazuri când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul. Dispoziție alin. (2) ale aceleiași norme stipulează, că plata expertizelor judiciare efectuate în cazurile prevăzute la alin. (1) se face din contul mijloacelor bugetului de stat.

Totodată, potrivit art. 100 alin. (2) CPP și art. 6 par. 2 a Convenției, sarcina probațiunii e pusă în seama organului de urmărire penală, persoana acuzată de un delict beneficiind de „*prezumția nevinovăției*”, stipulată la art. 8 Cod de procedură penală.

Reieșind din faptul, că expertiza judiciară a fost ordonată de organul de urmărire penală în vederea constatării circumstanțelor cauzei, care au determinat încadrarea juridică a faptei, acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, pusă în sarcina părții acuzării, instanța a considerat întemeiată soluția despre neîncasarea cheltuielilor pentru efectuarea ei, or, art. 142 CPP prevede că părțile din inițiativă proprie și pe cont propriu, sunt în drept înainteze cerere despre efectuarea expertizei pentru constatarea circumstanțelor care în opinia lor, vor putea fi utilizate în apărarea intereselor lor.

Deoarece norma invocată în apel de către acuzare nu este aplicabilă cheltuielilor solicitate de acuzatorul de stat, alte norme în susținerea apelului n-au fost propuse spre soluționare, instanța de apel a conchis că argumentele apelului privind încasarea cheltuielilor de judecată sunt lipsite de temei legal și urmează a fi respinse ca neîntemeiate.

Referitor la apelul declarat de către inculpat, instanța a menționat că acesta este nefondat și urmează a fi respins, deoarece la stabilirea categoriei și mărimii pedepsei s-a

luat în considerație că inculpatul a fost găsit vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 201¹ alin. (4) Cod penal, pentru care legea penală prevede pedeapsă cu închisoare de la 12 la 15 ani. Potrivit art. 16 alin. (5) Cod penal, infracțiunea comisă de Falcaș I. este calificată ca infracțiune deosebit de gravă.

Prin urmare, la determinarea categoriei de pedeapsă pentru infracțiunea respectivă instanța de judecată a ținut cont de faptul că inculpatul Falcaș I. anterior a fost condamnat de mai multe ori (f.d. 105-106), nu a tras concluziile necesare și din nou a comis infracțiuni, nu este angajat în câmpul muncii, nu are o ocupație utilă.

Totodată, inculpatul Falcaș I. a recunoscut săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu, a solicitat ca judecata să se facă pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, respectiv a beneficiat de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzută de lege în cazul pedepsei cu închisoare stabilite acestuia.

Cu referire la cerința inculpatului privind conexarea dosarului, instanța a invocat prevederile art. 43 Cod de procedură penală și a evidențiat că acest institut procesual nu este incident speței. Or, din conținutul apelului depus de inculpatul s-a stabilit că acesta solicită a fi conexată cauza penală aflată în instanța de apel cu dosarul penal intentat față de medicii și dispecerul serviciului „112”, care însă la moment se află la IP Drochia. Din conținutul normei prescrise la art. 42 CPP, este cert faptul că argumentul invocate de inculpat în apelul declarat privind conexarea cauzelor urmează a fi respins drept unul neîntemeiat.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, procurorul o contestă cu recurs ordinar solicitând casarea parțială a acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecarea în partea soluționării chestiunii de încasare a cheltuielilor judiciare.

Recurenta indică că instanța de apel nu a luat în considerație faptul că statul a suportat cheltuieli în sumă de 23958 lei pentru efectuarea expertizei, sumă ce urma a fi încasată de la inculpat în beneficiul statului, conform prevederilor art. 227 - 229 Cod de procedură penală.

Prevederile art. 142 alin. (1) Cod de procedură penală indică expres că expertiza se dispune în cazurile în care pentru constatarea, clarificarea sau evaluarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sunt necesare cunoștințe specializate în domeniul științei, tehnicii, artei, meșteșugului sau în alte domenii. Dispunerea expertizei se face, la cererea părților, de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată, precum și din oficiu de către organul de urmărire penală.

Totodată, conform art. 227 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Punctul 1) alin. (2) al aceluiași articol, prevede, că cheltuielile judiciare cuprind sumele plătite sau care urmează a fi plătite experților. Mai este de remarcat, că, conform art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului.

Pe cale de consecință, recurenta consideră neargumentată poziția instanței de apel de trecere în contul statului a cheltuielilor suportate pentru efectuarea expertizei sus-menționate.

În drept, procurorul își întemeiază cererea pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, inculpatul a depus referință prin care menționează că recursul procurorului urmează a fi declarat inadmisibil.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în baza materialelor din dosar și raportat la criticele recurentului, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

În drept, soluția de inadmisibilitate a recursului se întemeiază pe dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căreia instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că cererea este vădit neîntemeiată.

Analizând criticele expuse de procuror, se constată că acesta contestă sentința și decizia instanței de apel preponderent din considerentul că, în opinia lui, instanțele eronat nu au încasat cheltuielile judiciare de la Falcaș I. în cuantum de 23958 lei suportate de stat pentru efectuarea expertizei judiciare.

Verificând actele cauzei, raportat la alegațiile procurorului, instanța de recurs consemnează că cele avansate de recurentă nu și-au găsit confirmarea, iar soluția adoptată pe marginea acestei spețe de către instanța de apel, de altfel și de prima instanță în partea neîncasării cheltuielilor judiciare, este legală, întemeiată și urmează a fi menținută integral.

Prin urmare, Colegiul Penal găsește vădit nefondată revendicarea procurorului în partea ce ține de pretinsa încălcare admisă de instanța de apel, prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, privitor la neîncasarea cheltuielilor judiciare din contul inculpatului pentru efectuarea expertizei judiciare, dat fiind că, în dispoziția art. 143 alin. (1) Cod de procedură penală, este stipulat expres că expertiza se dispune și se efectuează în mod obligatoriu pentru constatarea circumstanțelor enumerate în aliniatul nominalizat, inclusiv și în cazul când prin alte probe nu poate fi stabilit adevărul.

În situația când efectuarea expertizei a fost dispusă de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată la solicitarea acuzatorului de stat, plățile necesare pentru efectuarea acesteia urmează a fi achitate din contul mijloacelor bănești ale bugetului de stat, nu din contul inculpatului, după cum pretinde recurentul.

O atare prevedere legală expresă se conține în dispoziția art. 75 alin. (3) din Legea nr. 68 din 14 aprilie 2016 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, unde este stipulat că, în cauzele penale, cheltuielile pentru efectuarea expertizei sunt suportate de către ordonatorul expertizei judiciare din bugetul alocat, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 142 alin. (2) din Codul de procedură penală. Excepția despre care ne relevă legiuitorul cuprinsă în art. 142 Cod de procedură penală, nu este incidentă cauzei date.

Din actele cauzei, rezultă cu certitudine că raportul de expertiză judiciară nr. 201818C0070 din 13 iunie 2018, a fost ordonată de organul de urmărire penală fără a

exista o asemenea cerere din partea inculpatului sau a părții apărării, acestea fiind acțiuni procesuale ce țin de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care au fost puse în sarcina părții acuzării. Totodată, Colegiul Penal consemnează că expresia „*poate fi obligat*” din dispoziția art. 229 Cod de procedură penală nu echivalează cu expresia „*este obligat*” la plata cheltuielilor judiciare.

Prin urmare, corect instanțele de fond au statuat că, plata pentru efectuarea acestei acțiuni procesuale nu urmează a fi încasată din contul inculpatului, întrucât atât normele procesual-penale relevante cauzei, cuprinse în art. 227 – 229, precum și cele din Legea specială nr. 68/2016 amintită supra, stabilesc că responsabilul pentru achitarea plăților încasate de la stat în folosul organelor îndrituite cu efectuarea expertizelor judiciare, sunt ordonatorii unor atare acțiuni procesuale.

La fel, instanța de recurs notează în acest aspect că, în temeiul art. 51 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, procurorul este în drept să pornească o acțiune civilă împotriva învinuitului, inculpatului sau a persoanei care poartă răspundere materială pentru fapta comisă, acționând în interesele statului, pe când la caz, procurorul nu a înaintat o atare acțiune.

Din ansamblul considerentelor care preced, rezultă că cheltuielile judiciare suportate pentru instrumentarea acestei cauze urmează a fi acoperite din bugetul de stat, acestea neputând face obiectul unei rambursări din partea inculpatului, în cazul în care ultimul nu le-a ordonat.

Având în vedere acestea, instanța de recurs conchide că, în prezenta cauză nu se constată admiterea erorilor de drept semnalate de procuror și prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar la judecarea acestei cauze în ordine de apel, instanța a respectat prevederile legale relevante, prescrise de art. 227-229, 414-419 Cod de procedură penală și a pronunțat o hotărâre legală și întemeiată, neexistând vreun temei pentru admiterea recursului în sensul declarat.

9. În temeiul art. 432 alin. (1) – (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de procurorul în procuratura de circumscripție Bălți, Gavdiuc Valentina, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Bălți din 20 februarie 2019, în cauza penală privindu-l pe Falcaș Ivan XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 19 iulie 2019.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecător

Catan Liliana

Judecător

Guzun Ion